

Leder

**Kari Emilsen, Ole Enge, Jesper Aagaard Petersen, Anita Valenta
og Kitt Lyngsnes**

Konferansen «FoU i praksis – Politikk og kunnskap i norsk lærerutdanning» ble arrangert høsten 2018 og var et samarbeid mellom NTNU, Nord universitet og DMMH (Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning). Konferansen tok sikte på å presentere aktuell forskning innen hele spennet av lærerutdanning, med norsk lærerutdanningspolitikk og ny forskning innen utdanning i hovedfokus. Blant temaene var refleksjoner over endringer i norsk utdanningspolitikk, og mer spesifikt hvordan det kan være en utfordring for lærere å tenke og jobbe vitenskapelig. Videre ble det diskutert hvordan vi utfordrer dikotomien praksis og teori på et vitenskapelig grunnlag.

I kjølvannet av konferansen ble de som presenterte sin forskning i parallelle sesjoner, invitert til å publisere i dette tidsskriftet. Det kom inn 35 abstrakt med ønske om publisering. Etter en redaksjonell vurdering fikk 20 forfattere invitasjon til å sende inn artikkel. Redaksjonen mottok 18 bidrag innen fristen. Deretter fordelte redaksjonen fagfeller på artiklene. Alle artiklene var anonymisert og ble lest av to fagfeller etter gitte retningslinjer. Det var to som trakk seg, fire artikler ble refusert etter fagfellevurdering, mens ytterligere tre ble refusert etter annen gangs innsending. Etter dobbelt fagfellevurdering, samt redaksjonell vurdering flere ganger i prosessen, står vi i dag igjen med ni artikler i dette spesialnummeret.

Artiklene er skrevet av forfattere som representerer ulike lærerutdanninger og fagfelt. Tematisk omhandler artiklene forfatterens egen forskning innenfor lærerutdanningene, det være seg egen praksis og/eller et studentperspektiv, læringsperspektiv eller praksisperspektiv. Noen favner forskning med fokus på overordnede tema som veiledning på ulike nivå, frafall for utdanningen, pedagogisk ledelse og profesjonsmessig skjønn,

Kari Emilsen,
Dronning Mauds
Minne Høgskole for
Barnehagelærer-
utdanning. E-post:
kem@dmmh.no

Ole Enge,
Norges teknisk-
naturvitenskapelige
universitet (NTNU).
E-post: ole.enge@ntnu.no

Jesper Aagaard
Petersen,
Norges teknisk-
naturvitenskapelige
universitet (NTNU).
E-post: jesper.petersen@ntnu.no

Anita Valenta,
Norges teknisk-
naturvitenskapelige
universitet (NTNU).
E-post: anita.valenta@ntnu.no

Kitt Lyngsnes, Nord
universitet. E-post:
kitt.m.lyngsnes@nord.no

©2020 Kari Emilsen, Ole Enge, Jesper Aagaard Petersen, Anita Valenta og Kitt Lyngsnes. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).

Emilsen, K., Enge, O., Petersen, J. A., Valenta, A. & Lyngsnes, K. (2020). Leder. *Nordisk tidsskrift for utdanning og praksis*, 14[1], 1–4. <https://doi.org/10.23865/up.v14.2088>

yrkeskvalifisering samt refleksjon om læring og undervisning, mens andre dekker mer fagspesifikke tema som kroppsøvingsundervisning, læringskultur og praksisfelleskap i partnerbarnehager samt profesjonskompetanse og konteksttilpasning. Nedenfor følger en kort beskrivelse av artiklene.

Emilsen, Lysklett og Nordli peker på at det er få menn som er barnehagelærere og undersøker i sin studie frafall av mannlige studenter i barnehagelærerutdanningen. Datamaterialet i studien består av spørreskjema fra tre kull studenter etter den første praksisperioden, i tillegg til spørreskjema og intervjuer med et utvalg studenter som etter hvert sluttet i utdanningen. Studien viser at mannlige studenter slutter noe oftere enn kvinnelige, og at den viktigste grunnen de oppgir, er feil studievalg. Forskerne sammenligner sine funn med andre lignende studier og peker på flere positive endringer knyttet til menns trivsel og motivasjon for barnehagelærerutdanning, til tross for at frafall blant menn fortsatt er noe større enn for kvinner.

Rollen «fair play» i kroppsøving har for elevenes opplæring er hovedtemaet i studien til Fletland, Lauritzen, Fossøy og Leirhaug. Forskerne peker på at den sentrale rollen til fair play er danning, både ifølge skolens styringsdokumenter og teori. Gjennom intervjuer med seks lærere som underviser kroppsøving på 5.–7. trinn, kommer det frem at ikke alle aspekter av fair play gis like mye rom i undervisning. Forskerne problematiserer at rollen til fair play i stor grad ser ut til å være regulering av elevers oppførsel og organisering av undervisning, ikke så mye danning.

Gotvassli og Moe ser nærmere på begrepet «godt faglig skjønn» i sin studie og undersøker hvordan pedagogiske ledere i barnehager oppfatter begrepet. Godt faglig skjønn er et begrep som brukes i styringsdokumenter, men det er ikke åpenbart hva det innebærer. Teoretisk kan begrepet relateres til ulike måter å betrakte kunnskap og faglig intuisjon på. Datamaterialet i studien er dybdeintervju med åtte pedagogiske ledere. Resultatet viser at pedagogiske ledere forbinder godt faglig skjønn med uforutsigbarhet og komplekse situasjoner som krever intuisjon, praksiserfaring og teoretisk kunnskap. De pedagogiske lederne peker på at utstrakt bruk av faglig skjønn kan medføre stor variasjon i det pedagogiske arbeidet, noe som kan føre til utrygghet hos barna.

Hensikten med studien til Hammer er å undersøke ungdomsskolelæreres refleksjoner i samtaler stimulert av videoopptak av deres undervisning. Studien bygger på en tematisk innholdsanalyse av seks individuelle samtaler mellom lærere og forsker. Samtalene tar utgangspunkt i videoopptak av lærernes egen undervisning, og det er læreren selv som styrer samtalen og velger hva som skal reflekteres over. Forskeren diskuterer funn i lys av ulike refleksjonsnivåer: «non-refleksjon», «overflate-refleksjon», «pedagogisk refleksjon» og «kritisk refleksjon». Funn indikerer at lærernes refleksjoner utvikles fra spontane kommentarer til et mer reflektert nivå når de gjennomgår videoopptak i samtale med forskeren.

Mørreaunet undersøker hvordan profesjonell identitet dannes gjennom grensekryssing for deltidsstudenter i barnehagelærerutdanningen. Grensekryssing forstås her som å flytte seg mellom profesjonelle kontekster (arbeids- og praksiskontekster) der samspillet bidrar til overføring av kunnskap og profesjonell identitet. Datamaterialet er intervju med to studenter over en periode på fem år. Med bruk av tematisk analyse drøftes materialet i lys av profesjonsteoretiske perspektiver. Viktige temaer er sertifisering og/eller kvalifisering og refleksjon. Resultatene viser at studentenes profesjonelle identitet påvirkes av grensekryssing og er avhengig av ønsket om sertifisering og/eller kvalifisering. Mørreaunet peker på at deltidsstudenter må møtes med utfordringer som kan forstyrre deres forståelse av egen praksiskunnskap og praksiserfaring.

Børve, Søråunet og Selmer-Olsen har undersøkt hvilke erfaringer studenter i arbeidsbasert barnehagelærerutdanning har med veiledning gitt ved egen arbeidsplass. Den dobbeltrollen det er både å utføre vanlig arbeid og samtidig være student på egen arbeidsplass har vist seg å være krevende. Studien er en fenomenologisk fortolkende studie der datamaterialet er basert på gruppeintervju med i alt 15 studenter i tre grupper. Et viktig resultat er at fraværet av avklaringer i overgangen mellom rollen som ansatt og student skaper utfordringer for studentene. Forskerne løfter til slutt fram hvilken kompetanse en veileder bør ha for å kunne se utover egen barnehagepraksis, slik at en unngår ukritisk reproduksjon og er åpen for at ny kunnskap konstrueres i refleksjonene med studenten. Dette er noe å undersøke og forske videre på.

Sikko og Grimeland undersøker hvordan elever på de laveste klassetrinnene kan være kritiske i matematikk. Et sentralt teoretisk begrep i studien er inquiry-basert læring – det å møte matematikk på måter som ligner det som fagfolk arbeider med i faget. Artikkelen presenterer en modell for slik læring. Det å være kritisk i matematikk blir forstått som det å være kritisk innenfor en matematisk modell, kritisk til valg av modell og kritisk til hva som blir modellert. Den metodiske tilnærmingen er basert på *lesson studies* og er et samarbeid mellom en lærergruppe og fagdidaktikere fra et universitet. Datamaterialet er video- og lydopptak fra to undervisningsøkter i matematikk i andre klasse. Funn viser at det å planlegge og gjennomføre en undervisning basert på en modell for inquiry-basert læring kan legge til rette for at elever kan ha en kritisk holdning til matematikk.

Hvordan opplever styrere og praksislærere partnerbarnehagen som utdanningsarena, og hva er praksisfellesskapets rolle i studentenes profesjonelle utvikling? Det er bakgrunnen for studien til Vala og Sell. De har gjort en kvalitativ analyse av seks fokusgruppeintervjuer med 45 styrere og praksislærere. Funnene indikerer at praksisfellesskapets læringskultur og praksislærers rolle legger premisser for studentenes profesjonelle utvikling. Blant annet det at ulik forståelse og kunnskap hos personalet kan være hemmende for denne utviklingen.

Øverås, Andersen, Moser, Borch-Jenssen og Jørgensen har undersøkt hvordan et strukturert intervensjonsdesign brukt i et felteksperiment for å øke fysisk lek i en

barnehage støttet personalets aktive rolle og medvirkning, og hvordan det bidro til utforming og gjennomføring av intervensjonen. I alt 11 barnehager deltok i studien. Datamaterialet er svar fra en elektronisk spørreundersøkelse der det i alt kom inn 54 svar. Det ble gjort en analyse for å identifisere faktorer som påvirket intervensjonen. Analysen er basert på aktivitetsteori. Funn indikerer at faktorer som er viktige for en vellykket implementering, er inkludering av hele personalgruppen, personalets eierskap til prosjektet og formidling av praktiske ideer.

God lesing.

Konferanse- og redaksjonskomiteen har bestått av Kari Emilsen (DMMH), Ole Enge, Jesper Aagaard Petersen og Anita Valenta (NTNU) og Kitt Lyngsnes (NORD).